

İnanç ışığında insanî varoluş – giriş ve okur anahtarı

Hans-Georg Gadler

İnsan nedir? Müslüman ve Hıristiyan teologlar – inanç gelenekleri ve teolojik bilim bakış açısıyla – insanı soruyorlar. Tefsirsel temellendirmenin ardından şimdi de insan'ı ve bir insanın yaşamını temelden niteleyen sekiz nokta ele alınacaktır.

İleriki sayfalarda yer alan yazıların ilinti alanlarının seçim ve düzenini İnsan yaşamının – doğumdan ölüme – izlediği yol belirlemektedir.

İnsan nedir? İnsan dünyada hayata gözlerini açar ve Yaratılış'ın bir parçasıdır (1). Bir kadın ya da erkek olarak bir ailevi topluluk içerisinde yetişir (2). Başlangıçtan itibaren insan başka insanlarla karşılaşır: Arkadaşlıklar ve ilişkiler kurar ve şefkat, ilgi ve sevgiye ihtiyaç duyar (3). İnsan olmanın en önemli temel duruşu Tanrı ve diğer insanlara karşı şükran duymaktır. Bu şükran dinsel olarak inançlı bir varoluşun inanç pratiğiyle ifade bulmaz sadece (4). İnsan yaşamını ve çevresini biçimlendirir. Kendini işiyle gerçekleştirir ve toplum içinde ve Yaratılış için sorumluluk üstlenir (5). İnsan hata yapar, krizler yaşar ve suç işler. Kendi ve başkasının suçunun farkına varmasının sonucu olarak kendini ve başkasını bağışlama gibi meydan okuyucu bir görev doğar (6). Bir insanın yaşadığı süre sınırlıdır. Hastalık, sıkıntı ve acı bir insanın yaşam sürecinde engellenemez ve ilk insandan bu yana varolagelen gerçeklikler ve deneyimlerdendir. İnsanın veda etmesi gerekir; ölüm ile karşılaşır ve – aslında doğumdan itibaren – kendi ölümüne doğru ilerler (7). İnsan yaşamının sınırlılığı ve ölüm, dinsel olarak umut Tanrı'yı, kurtarılmayı ve kalan mutluluğu yansıtmak suretiyle güveni teşvik eder (8).

Bu sekiz yol işaretlerinin her birinde – doğum ve cinsiyet, karşılaşma ve şükran duyma, iş ve suç, acı ve güven – aynı sorunun peşinden gidiliyor: İnsan nedir? Bununla birlikte bu yaklaşım biçimi dahi buradaki yazıların anlaşılması bakımından kimi okuma anahtarları sunuyor:

İnsanın neliğine ilişkin soru bakışın soyut ya da klinik olarak ve asla insanın somut yaşamına doğrultmaksızın yanıtlanamaz. İnsanın ne olduğu her bir yazı boyunca ve insanın yaşam çizgisini dikkate alarak somut olarak gösterilip araştırılacaktır: insanî yaşamın hediyesine, sevginin mutluluğuna, işin anlamına, suç ve başarısızlık deneyimi-ne ve yaşamın faniliğine ve kalıcı mutluluğa duyulan özleme hassasiyet gösterilerek.

Bu yöntem biçimi ile teolojinin ne olduğu ve günümüzde ne olması gerektiği hakkında aynı zamanda müşterek bir kanaat da sözkonusudur. Teoloji yaşam karşısında kör kalamaz, aksine yaşamın tam ortasından yola çıkmalıdır: insanın deneyimlerinden ve çağımızın yaşam gerçekliklerinden. İnsanın ne olduğuna ilişkin soru çok derin yaşamsal

öneme sahip bir sorudur: ders kitapları için soyut bilgi hazinesi değil, aksine ve umu-
lar ki, yaşamı anlamak ve daha bilinçli bir insan olmaya yardım eden bir kulavuzdur.

Sonuç olarak bu sekiz yazı ve insan olmayı bu şekilde arşınlayan yol da dinlerarası bir
şanstır: İster Müslüman olalım isterse Hıristiyan; bu deneyimleri ve alanları biliyoruz.
Her yönde insan olma bizi farklı farklı kültürlerde de birbirimize bağlıyor. Bu yüzden
de diyalog insanlarla başlıyor: ortak deneyimlerde ve bunların yorumunda, olaylarda
ve bunların dinsel derin boyutunda. Özellikle de “insan” konusu belirleyici bir dinle-
rarası konudur ve diyalog temelidir. Deneyimlerimizi paylaşıp yanıtlar bulmaya çalış-
şıyoruz. Ve karşılıklı olarak birbirimizin bilgi dağarcığından ve inanç birikimimizden
yararlanıyoruz.

Buradaki yazılar en küçük dinlerarası payda olarak kaleme alınmamıştır. Belli miktarda
bir ortak nokta ya da asgarî bir uzlaşma arayışı değildir. Herbir yazı daha ziyade iki
güçlü sese sahiptir: bir Müslüman ve bir Hıristiyan sese. Herbiri diğer dine açılan ka-
pıyı aralıyor ve böylelikle de görüş alışverişi için gerekli koşulları hazırlıyor. Ardın-
dan ise dünyadaki ortak zorluklar ve görevler ve bugünün insanına dair sorular yer
alacaktır.